

IVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV
Arefesinde

“Institute for Literary Translation, Russia”nın çeviri desteğiyle yayımlanmıştır.

Накануне

© Sonsöz: Robert L. Jackson, “The Turgenev Question”,
Sewanee Review 93, sayı 2 (Bahar, 1985)

İletişim Yayınları 133 • İletişim Klasikleri 2

ISBN-13: 978-975-05-1870-6

© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2015, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Sabri Gürses, Emrah Serdan, Güneş Akkor

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Konstantin Korovin, “Yolda”, 1885

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ümran Küçükislamoglu

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

Arefesinde

Накануне

RUSÇADAN ÇEVİREN *Ergin Altay*

EDWARD GARNETT'İN ÖNSÖZÜ
VE ROBERT L. JACKSON'IN SONSÖZÜYLE

IVAN SERGEYEVIÇ TURGENYEV 28 Ekim 1818'de, Rusya'nın Oryol şehrinde doğdu.

1833 yılında Moskova Üniversitesi'ne girdi. Ertesi yıl babasını kaybetti ve kaydını St. Petersburg Üniversitesi'ne aldırdı. 1838-1841 yılları arasında Berlin Üniversitesi'nde eğitim gördüğü dönemde birçok araştırmacı, filozof ve edebiyatçıyla arkadaş oldu. 1842 yılında gayri meşru bir çocuğu olan Turgenyev, aynı yıl yüksek lisans tezini tamamladıysa da üniversitede bir kürsü edinemedi. Ertesi sene İçişleri Bakanlığında işe başladı, "Paraşa" adlı şiiri yazdı ve bu sayede Belinski gibi edebiyatçılarla tanışıp, edebiyat çevrelerine girmeye başladı. 1844'te ilk öyküsü "Andrey Kolosov" yayımlandı. Ertesi yıl bakanlıktaki görevinden istifa etti. "Hor ve Kaliniç" adlı öyküsü 1847 yılında *Sovremennik*'te (Çağdaş) yayımlandı. 1850'de annesini kaybetti, *Lüzumsuz Bir Adamın Günlüğü* ve *Köyde Bir Ay* eserlerini kaleme aldı. 16 Nisan 1850'de Gogol'un ölümü üzerine yazdığı bir yazıdan sonra aynı yıl yayımlanan *Avcının Notları* eserinin de etkisiyle tutuklandı ve bir ay hapiste kaldıktan sonra Spassko'e sürüldü. 1856'da ilk romanı *Rudin*, *Sovremennik*'te yayımlandı. Bu dönemde yurt dışına seyahat etmeye başlayan Turgenyev, Paris, Berlin, Londra gibi şehirleri dolaştı. 1859'da *Asilzade Yuvası* yayımlandıktan sonra ertesi yıl *Arefesinde* ve *İlk Aşk*'i kaleme aldı. *Babalar ve Oğullar*'ın baş karakteri olan Bazarov'u bu dönemde düşünmeye başlasa da, roman 1862'de yayımlandı. Bu dönem Rusya'dan uzaklaşıp sırasıyla Baden-Baden, Londra ve Bougival'de yaşadı. 1867'de *Duman*'ı, 1870'de *Bozkırda Bir Kral Lear*'i, 1872'de *Bahar Seli*'ni, 1877'de ise *Ham Toprak*'i yazdı. Fransa'da yaşadığı dönemde Gustave Flaubert, George Sand, Émile Zola, Alphonse Daudet, Edmond de Goncourt ve Henry James'le arkadaşlık etti. 1879'da Rusya'yı ziyaret etti ve coşkuyla karşılandı. Aynı yıl Oxford Üniversitesi'nden fahri doktora aldı. Ertesi sene Moskova'daki Puşkin anıtının açılışında bir konuşma yapan Turgenyev, 3 Eylül 1883 günü Bougival'de öldü.

İÇİNDEKİLER

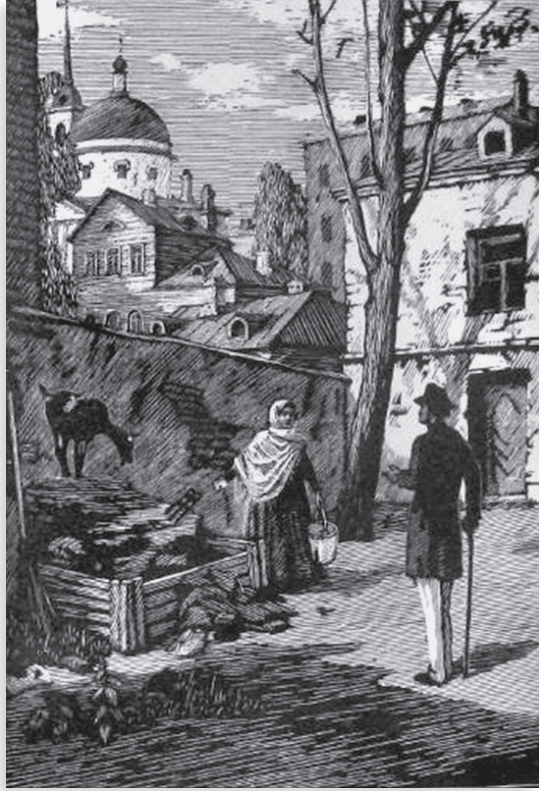
ROMANA DAİR GÖRSELLER	7
KRONOLOJİ	13
ÖNSÖZ	
<i>AREFESİNDE</i> / EDWARD GARNETT.....	25

Arefesinde

SONSÖZ	
TURGENYEV SORUNU / ROBERT L. JACKSON.....	263

N.D. Dmitriyev-Orenburgski'nin *Arefesinde* için yaptığı çizim.

Vladimir Nikolayeviç Domogatski'nin *Arefesinde* için yaptığı çizimler.

I

1873'ün en sıcak yaz günlerinden birinde, Kuntsovo yakınlarında, Moskova nehri kıyısında, yüksek bir ıhlamur ağacının altında, gölgede, iki genç erkek otların üzerinde yatıyordu. Gençlerden biri yirmi üçünde gösteriyordu, uzun boyluydu, esmerdi, sivri burnu hafif eğriydi, alını genişti, kalın dudaklarında ölçülü bir gülümseme vardı. Sırtüstü yatıyordu; pek iri olmayan gri gözlerini hafiften kısmış, dalgın dalgın, uzaklara bakıyordu; kıvrıkcık, sarı saçlı başına iki eliyle destek yapıp yüzükoyun yatan öteki de uzaklarda bir yerlere bakmaktaydı. Arkadaşından üç yaş büyüktü, ama ondan çok daha genç gösteriyordu. Bıyıkları yeni yeni çıkıyordu, çenesinde ise lüle lüle ince tüyler vardı. Körpe, tombul yüzünün hatlarında da, kahverengi, pek güzel gözlerinde de, dolgun dudaklarında, beyaz ellerinde de çocuksu-sevimli, çekici-zarif bir şey vardı. Her şeyinden sağlıklı bir mutluluğun neşesi, gençliği, kaygısızlığı, kendine güveni, rahatlığı, gençlik güzelliği fıskırıyordu. Etrafa bakıyor, gülümsüyordu; herkesin kendisine haz duyarak baktığını bilen çocukların yaptığı gibi, elleriyle başına destek yapmıştı. İş gömleği

gibi bol, beyaz bir palto vardı üzerinde. İnce boynuna mavi bir atkı dolamıştı, buruşuk hasır şapkası hemen yanında, çimenlerin üzerindeydi.

Arkadaşı onun yanında ihtiyar görünüyordu; arkadaşının kemikli, köşeli bedenine bakan biri onun da mutlu, neşesi yerinde olduğunu kesinlikle düşünmezdi. Yattığı rahatsızdı. Aşağıya doğru sivrilen, yukarısı geniş, başı uzun boynunun üzerinde pek tuhaf duruyordu; bu tuhaflik onun kollarının duruşunda da, siyah, kısa bir redingotun sıkıca sardığı bedeninde de, kızböceğinin bacaklarını andıran dizleri kalkık, uzun bacaklarında da vardı. Bütün bunlardan, onun iyi öğrenim görmüş biri olduğunu düşünmemek olanaksızdı. Biçimsiz her şeyinde “dürürlüğün” izleri fark ediliyordu; hiç de güzel olmayan, hatta biraz komik yüzünde düşünme ve iyilik alışkanlığının ifadesi vardı. Adı Andrey Petroviç Bersenev'di. Sarışın, genç arkadaşının ise Pavel Yakovleviç Şubin.

“Neden benim gibi yüzüstü yatmıyorsun?” diye başladı Şubin. “Böyle yatmak çok daha rahat. Özellikle de bacaklarını kaldırıp topuklarını birbirine vurduğunda... işte şöyle. Burnunun dibinde otlar: Etrafa bakmaktan yorulunca şiş karınlı bir böceğin bir otun sapından yukarı tırmanışını veya telaşlı bir karıncanın koşturmasını izleyebiliyorsun. İnan, böyle yatmak çok daha iyi. Oysa, kim ne derse desin, sen şu anda sahnede bir balerinin dirseğini karton kayalara dayadığında aldığı bir çeşit yalancı-klasik pozunu almış durumdasın. Unutma ki, dinlenmeye yerden göğe kadar hakkın var artık... Üçüncü aday olmak kolay şey mi! İstirahat buyurunuz, söz; gevşeyin biraz, çıkarıp atın rütbelerinizi...”

Şubin burnundan konuşarak, yarı tembел, yarı şakacı söylüyordu bütün bunları (pek nazlı çocuklar da kendisine şeker getiren aile dostu konuklarla böyle konuşurlar), cevap beklemeden sürdürüyordu konuşmasını:

“En çok da, karıncaların, böceklerin ve öteki haşarat beylerin pek ciddi tavırları şaşırtıyor beni: Yaşamlarının bir anlamı varmış gibi pek mağrur, aşağı yukarı dolaşıp duruyorlar! Düşünsenize, insan, yaratıkların kralı, en yüce yaratık olan insan bakıyor onlara, bununla ilgilenmiyorlar bile. Dahası, sivrisineğin biri gelip burnuna konuyor, yiyecek olarak kullanmaya başlıyor onu. Çok gurur kırıcı bir şey bu. Öte yandan, onların yaşamı neyiyle bizimkinden kötü? Biz kendimize gururlanma hakkını tanırıyorsak, onlar neden gururlanmamalılar? Hadi, filozof, benim için çöz bu sorunu! Neden susuyorsun? Hı?”

Bersenev silkinip “Şey...” diye mırıldandı.

“Şey!” diye tekrarladı Şubin. “Arkadaşım sana derin düşüncelerden söz ediyor, ama sen dinlemiyorsun onu.”

“Çevreyi seyre dalmışım. Baksana, güneşin altında ne sıcak renklerle parlıyor tarlalar!” Bersenev biraz peltek konuşuyordu.

Şubin, “Renklerin canlılığı önemlidir,” dedi. “Tek kelimeyle, doğa!”

Bersenev başını salladı.

“Bütün bunların seni benden çok etkilemesi gerekir,” dedi. “Senin alanın çünkü: Bir sanatçısın sen.”

Şubin itiraz etti, şapkasını başına koydu, ensesine doğru attı.

“Hayır, efendim, hiç de benim alanım değil,” dedi. “Ben kasabım, benim alanım ettir, et yaparım, omuzlar, bacaklar, kollar yaparım, oysa burada biçimler yok, mükemmellik yok, her şey dört bir yana dağılmış... Gel de yakala bunu!”

“Ama burada da güzellik var,” dedi Bersenev. “Aklıma gelmişken, yarım kabartma heykelini bitirdin mi?”

“Hangisini?”

“Çocuk ve keçiyi.”

Şubin sesini yükseltti, şarkı söyler gibi uzatarak, “Kahret-

sin! Kahretsin! Kahretsin!” diye tekrarladı. “Gerçeklerini, eski ustaların yaptıklarını, antik çağdan kalmış olanları görünce, yapmaya çalıştığım o saçma şeyi parçaladım. Doğayı gösteriyorsun bana, ‘Ama burada da güzellik var,’ diyorsun. Elbette, her şeyde güzellik vardır, senin burnunun bile bir güzelliği var; evet, her güzelliğe ulaşmak olanaksızdır. Eski ustalar da ulaşamamışlar, ama onların yaradılışında, gökten mi nereden geldiyse, bir güzellik var. Bütün yeryüzü onlarındı; bizim için öylesine açılmak olanaksız: Kollarımız kısa. Biz bir noktaya atıyoruz oltamızı... bekliyoruz. Balık vurursa, yaşasın! Ama vurmuyor...”

Şubin dilini çıkardı.

Bersenev itiraz etti:

“Dur, dur, bir paradoks var bunda. Sen güzelliğe yakınlık hissetmezsen, nerede olursa olsun, onunla karşılaştığında onu sevmezsen, bu kez o da senin sanatına vermez kendini. Güzel bir manzara, güzel bir müzik ruhuna bir şey söylemiyorsa, şunu demek istiyorum, güzelliğe karşı duyarsızsan...”

Şubin birden, “Eh, duyarlı insansın!” deyiverdi. Aklına o anda gelen bu sözcüğe kendi de gülümsedi. Ama Bersenev düşünceye dalmıştı. Şubin devam etti: “Moskova Üniversitesi felsefe doktora adayı, doğrusu çok zeki bir filozofsun; seninle dost olmak çok zor, özellikle benim gibi, üniversiteyi bitirmemiş için biri için... Ama bak ne diyeceğim, sanatımın dışında, yalnızca kadınlarda güzelliği seviyorum ben... bir de kızlarda, o da belli bir yaştan sonrakilerde...”

Dönüp sırtüstü uzandı, ellerini başının altına koydu.

Kısa bir sessizlik oldu. Gün ortası yakıcı sıcaklığın sessizliği uyuyan, ıslıl ıslıl toprağa çökmüştü.

Tekrar anlatmaya başladı Şubin:

“Kadınlardan söz açılmışken, Stahov’u neden kimse ele almaz? Moskova’da gördün mü onu?”

“Hayır.”